Béres Attila

Kagylók zenéje, óceán

megélt forradalmunk, 1956.

Szereplők:

Apa	Gáspár Sándor
Anya	Eszenyi Enikő
Öcsi (13 éves)	Dominusz Ákos
Gyuri (17 éves)	Seres Zoltán
Pidmann szabó mester	Hetényi Pál
Szalai asztalos	Reviczky Gábor
Takács házbizalmi	Szombathy Gyula
Csomiszló kalauz	Rajhona Ádám
Pidmanné	Molnár Piroska
Szalainé	Varga Mária
Takácsné	Martin Márta
Holló néni	Bakó Márta
Detektív	Szabó Kálmán
Pufajkás	Usztics Mátyás
Jancsi (17 éves)	Görög László
Pista (16 éves)	Ternyák Zoltán
Kozák kapitány	Cs. Németh Lajos

Dramaturg	Sári László
Rendező	Horváth Péter

Eredeti hangfelvételek: Nagy Imre 1956. nov. 4-iki beszéde
Kádár János 1956. nov. 4-iki beszéde

Zene: sok Beethoven (Egmont, VII. szimf. 2. tétel stb.) a korabeli hangulathoz, a jelenetek alatt is

Hangok: tankok, tengerzúgás, zavart rövidhullámú rádióadás
56. novemberi Kossuth rádió, Szabd Európa, Amerika Hangja
szükség szerint

1. Előjáték

Öcsi Igaz, hogy a tenger zúgását hallani?
Anya Igaz.
Öcsi De komolyan, anya!

Anya A befőtt meg a lekvár köré ruhákat rakunk, és az egészet beágyazzuk.
Öcsi Hogy a tenger zúgását hallani...
Anya … mert apátok mindig kitalál valamit.
Öcsi De a tenger! Igaz, anya? Hogy zúg benne?

Gyuri Hülye vagy, Öcsi, te mindent elhiszel!

2. Udvar

Takács És ki tudja, milyen idők jönnek! Házbizalmira mindig szükség lesz!
Öcsi Meg suszterra.
Szalai És az asztalos? Ne feledkezzünk meg...
Pidmann Ugyan kérem!
Szalai Ember vigyázz! Az asztalos a bölcsőtől a koporsóig elkísér! Bölcsőtől koporsóig!
Takács Most meg hogy jön ide a koporsó?
Öcsi Pidmann bácsi, hagy*(!)* hallgassam a tengert!
Pidmann Mit akarsz, fiam?
Öcsi A tenger zúgását. A kagylót. A vitrinből.
Pidmann Fiam, ezek történelmi idők. Nem kagylózene!
Szalai Eredj inkább hegedülni, megfagysz itt az udvaron.
Takács De halkan nyekeregj!
Pidmann Meg kéne hallgatni, a Béresék Philipsén. Apád otthon van?
Öcsi Általánosságba véve mostanság otthon tartózkodik.
Takács Mi van ezzel a gyerekkel?
Öcsi A Hatteras kapitányt olvasom…
Szalai Gyerünk már!

Betét

Öcsi és az iménti férfiszereplők:

– Hatteras felindult hangja, szenvedélyes taglejtései, lángoló arca leírhatatlan hatást váltott ki. – E gyászos föld láttán és az elmondottakon végképp felizgult legénység egy emberként kiáltotta:
– Északra! Északra!
– Nos, hát akkor fel, északra! Ott élet és dicsőség vár ránk! Északra!
– Az ég is velünk van! Fordul a szél! Szabad a kijárat!
– Fordulj hajó!
– A matrózok szolgálati helyükre ugrottak, a jégár lassacskán oszlani kezdett: a Forward egykettőre lábra kapott, s teljes gőzzel vágott neki a Mac Clintock csatornának.

3. Béres lakás

Csomiszló Amikor a Práter utcán az Illés utca felől jöttek a tankok, és a fiatal szabadságharcosok nem tudták elsütni a páncéltörő ágyút, odaugrottam. Be a csomiszlót a csőbe, töltök, irányzék, és kilőttem a tankot. Tanúim vannak rá.

Pidmann Bizony, látták sokan. Én is majdnem ott voltam, csak a feleségem szívbeteg.

Apa *(suttog)* Azóta hívják Csomiszlónak. Folyton hőbörög. Villamoskalauz.

Csomiszló Nekem szólt, Béres úr?

Apa *(hangosan)* Csak nehogy bajunk legyen, ha valakik újrakezdik.

Takács Ki kezdené? Jézus Krisztus azt mondta a háborgó tengeren: mit féltek, tik kicsinyhitűek!

Apa Na, ha már itt vannak, üljenek le.

Pidmann *(suttog)* Ez beszél a Jézus Krisztusról?! János, minek engeded be ezt a Takácsot, ennek volt a legnagyobb pofája, kinyalta a seggüket. Röpgyűléseket tartott!

Apa Csak egy kis borom van vidékről. Savanykás. Én inkább sörös vagyok.

Pidmann Ez a Takács lakógyűlésekkel dresszírozta az egész házat!

Isznak

Anya Nem rossz ember az uram, nem iszik, nem dohányzik, nem jár lóversenyre, a családjának él meg a cipők. De nem bírja, ha a saját lakásában parancsolgatnak neki. Nem bírja.

Pidmanné Az enyém dettó. Egyenest megbolondul tőle, ha a saját lakásában egrecíroztatják. Mondjuk ő is megissza magáét, de nem kocsmázik. A négy fal között meg kinek mi köze hozzá, nem igaz?

Pidmann És még borral itatod? Küldd haza inkább!

Apa *(hangos)* Mit rendelkezel te az én lakásomban? Azt engedek be, akit akarok. Te voltál az első a röpgyűlésein. Még oroszul is tanultál.

Pidmann Az nem bűn. Az egy világnyelv.

Szalai Azért a német csak jobb. Az mégis német világnyelv, nem orosz. Ha most visszakapom a bútorgyáramat, más idők jönnek. Rögtön elköltözöm egy jobb környékre.

Csomiszló Büszkék lesznek még rá, hogy valaki a házból, a Bókay utca 25-ből, részt vett és nem lapult! Új korszakot nyitottam a ház történelmében azzal az ágyúlövéssel. Az egész utca látta!

Pidmann Talán túl sokan is. Egyáltalán, be van maga jelentve?

Csomiszló Elmúlt a lapítás ideje.

Pidmann Én nem lapultam, gondoskodnom kell a szívbeteg feleségemről.

Pidmanné Tudod, Juliskám, nehéz egy szabóval. Egész nap otthon ül a szemüvegével, csücsörít a cérnának, meg az a gyűszű, és kímél, mintha én lennék a szívbeteg.

Anya Az én uram meg folyton menne. Ő nem itthon dolgozik, mint a te urad, nekünk műhelyünk van a Práter utcában. Félti, hogy föl ne törjék. Mit mondunk a kuncsaftnak, ha széthordják a cipőket... Hozzá még Budáról is visszajártak. Csak ne lenne olyan bátor. Egyszer, még a háború előtt azt mondta a háziúrnak, hogy le van maga szarva, méltóságos úr. Ki is lakoltattak. Ha ideges, nem nézi. Olyan bátor!

Takács Ha új világ lesz is, ha mondjuk, megszűnik a házbizalmiság, ugye én mindig lojális voltam a lakókkal, igazolhatják, egyébként mérnök vagyok.

Apa Mérnök. Ilyen lábbelivel?

Takács Kohómérnökre az új világban is szükség lesz.

Szalai Gyorstalpaló! Mondja már meg nekem, hány kohó van Pesten?

Csomiszló Nem kell felhánytorgatni. Vér nem tapad a kezéhez. Az új világban igazság és rend lesz.

Apa Új világ, új világ, azért hallgassuk meg a rádiót. Azért jöttek ide, nem?

Pidmanné Juliskám, már megint nálatok ül az összes férfi.

Anya Hol itt ülnek, hol ott ülnek. De én azt mondom, csak az a legjobb, amíg itthon ülnek.

Pidmanné A rádió miatt jönnek ide, nektek Philipsetek van.

Anya Ötlámpás. Háromszor vitte el a végrehajtó. Az adó miatt. De mindig visszakerült. Meg lehet szeretni egy rádiót. Azt hiszem, ha sikerül begyújtani, sütök egy kis csörögefánkot.

4. Béresék szobája

A férfiak A RÁDIÓBÓL Nagy Imre 1956. november 4-iki beszédét hallgatják: „Itt Nagy Imre beszél, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke. Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak fővárosunk ellen azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt. Csapataink harcban állnak! A kormány a helyén van. Ezt közlöm az ország népével és a világ közvéleményével.”

Halkan végig folytatódik az eredeti idegen nyelvű beolvasás

Csomiszló Szent háborúban legyőzzük a Góliátot.

Apa Anya, fogd a bőröndöt, Gyuri, az ágyneműt, Öcsi, a petrofórt.

Anya Mit akarsz a spirituszfőzővel?
Apa Megyünk a pincébe, anya! A sparheltot nem vihetem le.
Pidmann Csak nem félsz, János? A kultúrnyugat nem tűri ezt a gyalázatot! Öt percen belül itt vannak az ENSZ-csapatok!
Csomiszló Több nyelven bemondták: Hilfe, hilfe, hilfe!
Apa Én a pincében várom meg a kultúrnyugatot.
Takács Ebbe nekem, mint házbizalminak van beleszólásom. A pince kinyitása légoltalom esetére szabályozva van.
Apa Én meg légós voltam a világháborúban. Azt is tudom, milyen a kultúrnyugat, amikor láncosbombával jön. Hát még, ha nem jön! Lemegyek és kész.
Pidmann *(suttog)* Iparos létére nincs a Béresben semmi előrelátás. Suszter.
Szalai Iparos létére nincs magában semmi előrelátás, Béres úr!
Apa Anya! Cukor, krumpli, hagyma, só, lekvár, szalonna.
Anya Most? Éppen egy kis fánkot sütök.
Apa Hát megyünk a pincébe.
Anya Pont nekünk kell egyedül a pincébe menni?
Apa Ne félj, jön a többi is, nem győzik kivárni a kultúrnyugatot. Az orosz előbb ér ide.
Gyuri Legalább jó helyünk lesz a pincében, Papa?

Pinceajtó csapódik

Gyuri Mért nem az ablaknál foglaltál helyet, mint a vonaton?
Öcsi Mert az öregasszonyok lefoglalták mind a legjobb helyeket előre. Körülbelül mikor jön be ez a kultúrnyugat?
Gyuri Hülye vagy? Rejtelmes sziget? Sztrogoff Mihály? Hatteras kapitány? Meddig akarsz itt kuksolni?
Öcsi *(olvas)* „Ez a vízmosás valamikor emberek végső küzdelmének színhelye volt; az éghajlattal, a kétségbeeséssel, sőt az éhhalállal vívták ezt a harcukat, mert némely borzalmas maradványból kiderült, hogy ezek a boldogtalanok emberi hullákból táplálkoztak, talán még élő, vonagló embertársaikat falták fel, s köztük a doktor felismerte Shandont és Pent. Erejük elfogyott."

5. Légópince

Távoli, alapzaj: ágyúzás? Tengerzúgás?

Gyuri Büdös vagy, Öcsi.
Öcsi Hülye, nyakat is mostam.
Gyuri Mindenki büdös. Meg halszag van. A sok spinétől.

Holló néni De jó, Béresné, hogy itt a petrofórja, egy kis teát melegítenék. Teafüve is van?

Takácsné Maguk hogy mosogatnak?

Anya Nem mosogatok. Hideget eszünk.

Apa Hideget eszünk? Tudod, hogy mennyire leveses vagyok.

Anya Te mondtad, hogy petróleumszagú a krumplileves. Akkor minek főzzek?

Takács Az nem a petrofórtól, hanem az oroszok leöntötték petróleummal a vagon krumplit, hogy ne lehessen megenni.

Apa *(anyának)* Anya, ez egy mérnök? Ez egy intelligens ember? Idejön és belenéz a tányéromba?!

Anya Ne izgasd magad, megfájdul a fejed.

Pidmanné Foglalt a petrofór?

Anya Mindig foglalt a petrofór. Mi azért eszünk hideget.

Pidmanné Minek engeded, hogy mindenki a te petrofórodon főzzön, Juliskám? Ezek csak kihasználnak.

Holló néni Ostrom alatt is összetartott a ház. Nem kell úgy odalenni azért a kis petrolomért *(!)*. Ez most pont olyan, mint ostromkor. Egyiknek van, másiknak nincs.

Pidmanné Ne engedd, Juliska! Az öregasszony egész éjjel kolbászt evett, pedig fogatlan. Nekem meg nincs egy szem krumplim, szívbeteg az uram. Angol úri szabó, ahhoz finom kéz kell, nem tud „szerezni", mint a többiek. A te fiad olyan ügyes. A viharkabátjában hozott krumplit. Láttam.

Anya Mi négyen vagyunk. Nektek nincs gyereketek.

Pidmanné Lehetett volna. De az uram fogságban volt. Isten így akarta.

Takácsné *(súg)* Ne adjon neki krumplit, Béresné. Aranyuk is van. Lisztet halmoznak. Tudom, békeidőben belátok a konyhájukba.

Anya *(hangosan)* Egy kis krumpli nem a világ, nem vág a sárba.

Gyuri *(röhög)* Úgyis petróleumos.

Takács Maguk se viszik semmire. Ezek egész éjjel kolbászt ettek, maga meg krumplit ad nekik.

Holló néni Hallották, hogy a Gömöriné lenyelte az aranyfogát? Hogy ne kelljen odadni a szabadságharcosoknak. Most minden nap bilibe csinál és kotorja. Csak nehogy megtalálja, mielőtt bejönnek oroszok. Akkor megint lenyelheti.

Pidmann Az kérem kizárt. A nyugat azt nem engedi.

Anya Gyuri, hova mész már megint?

Gyuri Csak a Pistával... Ha én nem hozok krumplit, éhen hal az egész ház.

Apa Ne feleselj anyáddal.

Öcsi Vigyél magaddal, vagy megmondom, hogy lepisáltál a pincelépcsőn.

Gyuri Dinka vagy? Háborúban ezt így kell. Különben is, még nem fagy meg, nem esnek hasra az öregasszonyok

Pidmanné Ezek a férfiak mindig hősködnének. De nekem nem kellenek hősök. Nekem elég volt az öt év hadifogság. Úgy jött haza, még gyerekünk se lett aztán.

Takácsné Ki tudja, mi van az utcákon. A konyhában tartom a keresztet, az uram Sztalinja a szobában, a spájzban meg nincs egy szikra zsír...

Anya Nekünk spájzunk sincs, mégis megvagyunk. Nekem elég, hogy azt se tudom, hol a fiam.

Holló néni Hát itt olvas a Pidmann varrógépe alatt.

Anya A nagyot mondom, a Gyurit.

Pidmanné Azért csak eldugtam az uram kalapját. Tudom, hogy kalap nélkül egy lépést se tesz.

Öcsi Mert kopasz, mint a Rákosi Mátyás.

Anya Én meg a cipőkanalat raktam el. Bütyke van, anélkül nem tudja felhúzni a cipőjét.

Takács Valahova elrakta a felöltőmet. Nem mehetek ki nélküle az utcára. Ávósnak néznének.

Pidmann Én a kalapomat nem találom. Minden összezavarodik itt. A feleségem is szívbeteg.

Csomiszló Én már bizonyítottam. Most, ilyen nehéz időkben itt kell lennem, hogy oltalmazzam a lakókat.

Apa Én csak a műhelyig akartam menni. Hogy megvan-e még minden. Van harminc pár Urai-féle kaptafám, az mind modell. Ez az Urai Kőbányán volt, tudják, Harmat utca.

Szalai Nekem meg Rányay gépeim voltak, a famegmunkálás diadala, Lehel utca 46.

Apa Beépített bútorom van a műhelyben. Békebeli, még amikor foglalni jött a végrehajtó, akkor se tudták szétszedni.

Pidmann Tudom, kérem, vasalás a Hutter és Schrantztól. Külső Gyömrői út.

Takács Én vidéken éltem. Kaposváron is voltak komoly gépek az iparosság kezében, csak aztán államosítottuk.

6. Béresék

Pidmann Csak jó, hogy megőriztem, mi? Most jó vagyok?

Takács Adja már ide!

Szalai Nem látom jól.

Apa Öcsi, gyere ide. Olvasd.
Takács Mi meg majd megtanuljuk hallás után.
Csomiszló Nekem erre nincs szükségem.
Apa Olvasd.
Öcsi Hol?
Pidmann El ne tépd!
Takács Akárhol.
Szalai Csak kezdd már.
Öcsi *(olvas)* Dobrajo utra! Jeszty uzse tyilj tyina?
Pidmann és
Takács Dobrajo útra jeszty uzse tyilj ?
Öcsi Kakr z szics sz palucsil ijo, szkoljko nuzsna?
Csomiszló Mi folyik itt! Hazaárulás?
Takács Hallgasson. Mi kisemberek vagyunk! Kakr z, szics z...
Takács és
Szalai ...palucsil ijo.
Tovább, fiam.
Öcsi D jtyi mnye pol kila.
Szalai,
Takács és
Pidmann D jtyime pol kila...
Öcsi Kak vidna charaso vam csiny vigyotsza sto toljka iz sz mava charosava mj sza pakup jityi.

A férfiak sóhajtoznak, hümmögnek

Takács Ez túl hosszú.
Pidmann Talán elég lenne egyes szavakat. Pákupics.
Szalai A mondat elejét inkább.
Apa Most a másik oszlopot olvasd fel! Gyerünk!
Szalai Minek?
Apa Hogy mit jelent! Nem akarja tudni, mit mond majd nekik?
Öcsi *(olvas)* Jó reggelt, van már borjúhús? Éppen most kaptam meg, mennyi kell? Adjon egy fél kilót, annyi elég lesz. Jól mehet maguknak, hogy csak a legfinomabb húsomból vásárolnak! Apa, folytassam?
Szalai Az istenit magának, Pidmann, ezt akarja felolvasni? Micsoda könyv ez?
Pidmann Magának van jobb? Ez egy diplomatikus, korrekt könyv. „Hogy mondják oroszul." Darvas Szilárd és Dolmány János írta. Doktor Petróczy István kiadása. Athenaeum Műintézet.

Gyuri átrohan a színen

Gyuri Itt vannak az oroszok!
Pidmann Tudjuk! Szicsasz.
Gyuri De az udvaron!
Öcsi Az ajtóban! Olvastam és egyszer csak sötétség, fölnéztem, és a légópince ajtajában egy katona. Hatalmas, díszbe öltözött lovaskapitány, egy kozák! Azt mondta:
Kozák *(kísérteties)* Kak vidna haraso vam ocsiny vigyotsza, sto toljka iz sz mava harósava mjasza pakupajityi! *(akcentussal)* Jól mehet maguknak, hogy csak a legfinomabb husombol vasarolnak!

7. Légópince

Holló néni Mit hoztál?
Gyuri Röplapokat.
Anya Ennivalót nem?
Gyuri Ennivalót nem.
Pidmann Na, olvasd már!
Gyuri *(olvas)* Magyarok! Testvérek! Hazafiak! Katonák! Polgárok! Véget kell vetnünk az ellenforradalmi elemek garázdálkodásának. Ütött a cselekvés órája! Megvédjük a munkások és parasztok hatalmát, a népi demokrácia vívmányait...
Takács Na, igazam lett.
Többen *rászólnak:* Csönd! Pszt! Hallgasson!
Apa Maradjon már, mérnök úr!
Gyuri ... A Magyar Forradalmi Munkás Paraszt Kormány programja…
Pidmann Ezek is kihagyták a kisipart.
Gyuri ... a rend és a belső béke helyreállítása. A kormány nem tűri meg, hogy a dolgozókat bármi ürügy alapján üldözzék azért, mert a legutóbbi eseményekben részt vettek.
Szalai Na, Csomiszló, magát felakasztják. Most már biztos.
Csomiszló Miért? Én nem vettem részt semmiféle eseményben. Itt ülök magukkal. Én nem céloztam. Én nem is vagyok tüzér.
Gyuri ... az eddigi igazgatási szervek és a forradalmi tanácsok demokratikus választásának biztosítása...
Pidmann Ebből statárium lesz. El kell menni.
Gyuri ... támogatja a kisipart és a kiskereskedelmet...
Apa Végünk van, fiam. Pedig én még Rákosi alatt se léptem be a szövetkezetbe.

Gyuri hangja átmegy az eredeti Kádár beszéd hangfelvételébe.

Kádár János hangja:

„Munkások! Dolgozó parasztok! Értelmiségiek! Fiatalok! Katonák és tisztek! Csatlakozzatok a Magyar Forradalmi Munkás Paraszt Kormányhoz! Támogassátok népünk igazságos harcát, védjétek meg népi demokratikus rendszerünket. Fegyverezzétek le az ellenforradalmi bandákat! ... Haladéktalanul vegyétek fel a munkát."

Hosszú csönd

Pidmann Mi van még?

Gyuri A budapesti szovjet városparancsnok felhívása. Grebennyik gárdavezérőrnagy.

Csomiszló Mi van még?

Gyuri A szovjet kormány a magyar népnek segélyt nyújt: ötvenezer tonna gabonát és lisztet, háromezer tonna húst, kétezer tonna vajat...

Apa Sokba lesz ez. Legalább ezt tudtuk volna elkerülni.

Takács Mi van még?

Gyuri Azokat a személyeket, akik a fent megjelölt határidőig nem szolgáltatják be fegyverüket, fegyvert rejtegetnek, szigorúan felelősségre vonják.

Öcsi Mire Sztrogoff Mihály Kínába ért, jött néhány kiáltvány, felhívás, parancs, kormányhatározat, és mindenkit felszólítottak a munka felvételére. Befejeztem a Rejtelmes szigetet, és már csak éjszakára mentünk le a pincébe. Mire másodszor is belefogtam a Hatteras kapitányba, megszüntették a forradalmi bizottságokat, és amikor kihirdették a statáriumot, meg hogy közbiztonsági őrizet címén bárkit lefoghatnak, aki sztrájkol például, vagy nem veszi föl a munkát, apám megfordította a dolgot.

Apa Haha! Nappalra visszaköltözünk a pincébe! Éjjel meg a lakásban alszunk, nehogy kifosszák vagy beköltözzenek!

Öcsi Reggel csak leültem a mosókonyhában a Hatteras kapitánnyal, és hallgattam ahogy tanácskoznak, aztán sorra apám elé járultak a lakók.

8. Mosókonyha

Takács A karhatalom mindenütt ott van. Konszolidál.

Pidmann Körbejárnak, melyik üzlet nem nyitott még ki.

Szalai Akkor végünk, ha a Béres tovább makacskodik.

Csomiszló Béres bajtárs, én tisztelgek minden hősiesség előtt. Én, aki oltottam a lángoló szovjet harckocsit a Práter utcában, most mégis azt kérem, gondoljon a családjára.

Pidmann Meg a lakókra.

Csomiszló Meg az ártatlan lakókra. Nyissa ki a boltot, vegye fel a munkát.

Pidmann János, gondolj a lakókra! Nyisd ki a műhelyt.

Apa Nem.

Szalai Szaktárs, nyisson ki. Nem maradhat zárva egy suszteráj. A cipész olyan, mint a tűzoltó ...

Takács Bölcsőtől a koporsóig...

Apa Asztalosnak nem vagyok szaktárs!

Takács Béres úr, nyissa ki a műhelyt, vegye fel a munkát.

Apa Nincs az az isten. Engem kiégettek, az egész műhelyem kiégett, egy sarkalásra való anyag nem maradt. Nekem kártérítés kell.

Takács Ez nem normális. Felkoncolhatnak minket miatta.

Apa Mit mondok, a kuncsaftnak, ha jön, hogy beadta a cipőjét sarkalásra októberben, decemberre meg nincs meg a cipő se. Csak a csattja! Azért én felelek, kérem!

Szalai Ez nem normális, ez nem normális. Mindenütt vér! A játszóterek temetők!

Apa Erről van szó.

Csomiszló De hát itt volt egy forradalom!

Takács Ellenforradalom!

Apa Az a kuncsaftot nem érdekli! Állítsák helyre az üzletemet.

Pidmann Dehát kicsoda?

Apa Aki kiégette.

Takács Béres úr, legyen reálpolitikus.

Apa Én legyek reálpolitikus, mikor mozsárágyúval kilövik a szuszterműhelyt!?

Csomiszló Pardon, páncéltörő gránáttal.

Takács De tudja, de tudja! Talán maga volt.

Csomiszló De Béres bajtárs, én nem lőttem valójában egyet se!

Apa Egy hétig feküdt két halott orosz katona a műhelyemben. Miért, kérdem én, miért pont én … mért, mért, mért mindig én?

Szalai Halkabban, az istenért! Mindenkit elvisznek Szibériába.

Takács Megerőszakolnak, felkoncolnak...

Pidmann Ezek tatárok, azt se tudják, hol vannak. A Szuezi-csatornát keresik!

Apa Nem nyitok ki!

Pidmann Nyiss ki! A történelem szava, János! Halld meg a történelem szavát!

Apa *(suttogva kiabál)* Szarok a történelemre!

9. Udvar

Pidmann Két hétig feküdt három orosz katona a műhelyében.
Takács Az isten se mossa le, hogy mi voltunk. Közös érdek, hogy a ház megmeneküljön.
Csomiszló Akkor még sztrájkol, ki engedheti ezt meg magának?
Szalai Maga jobb, ha hallgat, Csomiszló úr.
Csomiszló Én csak emberiességi alapon...
Takács Csomiszló úr, maga lőtt az ellenforradalomban.
Csomiszló Én csak meghúztam egy drótot. Nem is céloztam. De maga, Szalai úr, maga ránk hozta a felkelőket!
Szalai Zanzibár!
Csomiszló Mit akar ezzel mondani?
Szalai Láttam, amit láttam.
Csomiszló Kikérem magamnak.
Takács A karjára van tetoválva.
Pidmann Uraim, uraim, ne feledkezzünk el!
Takács Úgy van, ne feledkezzünk el.

10. Pincelejáró

Gyuri És a sátorlap?
Pista Hát azt nem tudtam. De van itt három pokróc. Meg a pecabotom.
Gyuri Hülye vagy?
Pista Útközben majd halakat fogunk.
Jancsi Gázálarcban. Mert én meg azt hoztam.
Gyuri És hol az elemlámpa, meg a térképek?
Pista Azt még nem tudtam.
Gyuri Ti teljesen meg vagyok húzatva…
Jancsi Állj. Valaki jön.
Öcsi *(közeledik)* Gyuri!
Pista A hülye öcséd.
Gyuri Hú de megagyalom.
Öcsi Gyuri, itt vagytok?
Jancsi *(eltorzított hangon)* Nincs itt senki.
Gyuri Kussoljatok már.
Öcsi Mit csináltok itt?
Gyuri Kopj le, Öcsi.
Öcsi De mi a francot csináltok a szenespincében?
Gyuri Kicsi vagy.
Öcsi Vigyetek magatokkal!
Pista Hát ez hülye.

Jancsi Ki mondta, hogy megyünk valahova?

Holló néni *(fentről)*
Melyik gyerek pisálta már le megint a mosókonyha-lépcsőt! Ha megtudom, melyik volt, szíjat hasítok a hátából. Gyere fel, gyere fel a pincéből, te átok kölke!

Gyuri Menj már föl neki…

Öcsi Mért pont én.

Gyuri Mert téged szeret.

Öcsi Nem is én voltam.

Gyuri De te hegedülsz.

Holló néni Melyik lapul ott? Micsoda disznóság! Gyere föl, mert lemegyek!

Gyuri Na, söprés.

Öcsi De akkor magatokkal visztek.

11. Udvar

Holló néni A maga gyereke a lépcsőre pisált a mosókonyhában.

Anya Melyik?

Holló néni A kicsi.

Anya Ugyan már, Holló néni, ne nevettessen, mennyit tud pisilni az a kis gyerek. Egy kis harmatvíz. Az Ilus macskái többet piszkolnak. Az én kisfiam hegedül.

Gyuri*(futva)* Tankok jönnek, tankok jönnek!

Holló néni Jézusmária, a bőröndöket, Szaladj a Takács úrhoz, zárjuk be a kaput!

Anya Tankok ellen kapukulccsal?

Takács Ugyan, mi már meg vagyunk szállva.

Öcsi *(futva)* Elkanyarodtak, elkanyarodtak, az Üllői útra mennek!

Holló néni Mi ez, hülyét csináltok belőlem? Elkaplak, te vakarcs...

Öcsi Nem, nem, Holló néni, tessék hallgatni!

12. Pidmannéknál

Távoli baljós moraj, de halkul, megszelídülve mély alapzaj

Öcsi Feri bácsi, Feri bácsi, hallgathatom a tengert? Tessék levenni a vitrinből a kagylót, hagy hallgassam a tengert!

Pidmann Nesze. A tenger. Kérem, a végtelen óceán zúgása, ami legjobban megnyugtatja az idegeket. Ausztrália.

Öcsi Nem hallom.

Takács Mert rosszul fogod, nem úgy kell. Add csak ide azt a kagylót! ... Én se hallom. Nem hallok semmit.

Pidmann Pardon, mert magának népi demokratikus füle van. A tenger nem zúg seggnyalóknak meg államosítóknak.

Szalai Adja már ide, fakezű! Igen, bámulatos, ebben a kis kagylóban a tenger hangja...

Pidmann Maga hallja?

Szalai A mérhetetlen messzeséget? Ahhoz képzelőerő kell. Hogy hallhatnám itt maguk közt!?

Takács A gyerek se hallotta. Pedig a gyereknek van fantáziája.

Csomiszló Azért a tenger, az valami más. Az lehet a végtelen szabadság.

Öcsi Feri bácsi kérem, játszhatok a varrógép tetejével mozdonyost?

Pidmann Eridj hegedülni. Idegesítsd anyádat.

Takács Mit akar azzal a tengerrel folyton, Pidmann, a kecske szárazföldi állat, hehehe...

Szalai Szégyellje magát, Takács úr.

Takács Már bocsánat, de mifelénk csak így hívták a szabókat, nem akartam megsérteni Pidmann urat.

Csomiszló Nekem is van rendes nevem, mégis már az egész kerület Csomiszlóként ismer.

Takács Tudjuk, tudjuk, mert maga...

Csomiszló Mert én mentettem a lángoló harckocsiból a katonákat. A szovjet katonákat, ha úgy vesszük.

Takács Maga lőtt azzal az ágyúval.

Csomiszló Az kérem nem pontosan úgy volt azzal a lövéssel. Úgy is lehet venni, hogy engem megtévesztettek. Arra jártam éppen, de hát sokan jártak akkor még az utcán mások is. Nem lehet mindenkit felkoncolni, aki az utcán járt!

Pidmann Hagyjátok már ezt. Ha valaha mennék, csak Ausztráliába.

Öcsi Feri bácsi, a szíjat tessék levenni a varrógépről, és akkor pedálozhatok.

Szalai Maradj már csöndbe, fiam. Hallgasd a tengert. Itt a kagylóban, nesze. Kanada, uraim. Minden komoly ember Kanadában telepedik le.

Csomiszló De hát ott hó van, hideg, irgalmatlan hideg. Az nem a mi délszaki vérünknek való.

Pidmann Ne tessék itt fajelmélettel operálni.

Csomiszló Én csak azt mondtam, délszakiak még délebbre! Szigetvilág!

Szalai Kanadában, kérem, húszméteres az átlag fa. Az ember megy a saját erdejében a köbölőjével, és attól függően, hogy konyhabútor, műbútor vagy inkább épületfa szükséges, válogat az ember. Kőrisfa, fenyő, éger, nyír, valamint kanadai fenyő ...

Takács ... kanadai éger, kanadai nyír, merthogy minden kanadai fa kanadai.

Szalai Ez szakmailag nem állja meg a helyét, kohómérnök….

Takács Vegyük pusztán elméletileg. A befogadó országok most nagy jóindulattal kezelik a magyarság ügyét. Konjunktúrája van a dolognak. De az sem lehet cél, hogy az ország ereje, az iparos réteg meg a műszaki intelligencia elmenjen.

Pidmann Látta a feliratokat, Takács úr?

Takács Milyen feliratokról beszél?

Pidmann Úgyis mint műszaki intelligencia, el tudta olvasni?

Takács Miféle feliratok, kérem, ezek komolytalan dolgok...

Pidmann *(Suttog)* MUK. Márciusban Újra Kezdjük.

Takács Gyerekek viccelődnek, ki kezdené itt újra.

Csomiszló Gyerekek? Azt hallották, hogy a Rihó két fiát bevitték?

Takács Rémhír.

Szalai Felperzselik az országot, ha itt valaki próbálkozik. Azt nem szeretném bevárni.

Csomiszló Egy asztalosnak könnyű, de mit tudom én, hogy van-e ott egyáltalán villamos, amit vezethetnék?

Pidmann Hol?

Csomiszló Én kérem Zanzibárra gondoltam.

Takács Sehol nem vezethetnek villamost kalauzok.

Csomiszló Gyerekkori álmom, ha oda nem mehetek, el se indulok.

Öcsi Az hol van, az a Zanziba?

Pidmann Maguk nem normálisak, itt a gyerek előtt? Ilyesmiről…

Szalai Mit csinálsz te ott a varrógép alatt?

Öcsi Hallgatom a tengert. Kagyló nélkül jobban hallani.

Takács Ki tudta, hogy itt ül, olyan csenevész ez a gyerek. Hegedűre járatják, mintha nem lenne mindegy neki.

Csomiszló Idefigyelj, fiacskám, senkinek egy szót sem, amiről mi itt, mert levágjuk a füled.

Szalai Megértetted? Szaladj hegedülni! Iszkiri!

Pidmann Azért Ausztrália, Ríodezsanejró...

Takács Ott maga éhen halna. Ott nem is hordanak ruhát. Ott nincs szükség szabóra!

Pidmann A tenger zúgása...

Egyre erősebb zúgás, egyre jobban túl kell kiabálniuk.

Szalai Ez nem a tenger, ez repülők! Bombázni fognak?

Takács Konszolidáció van, kérem, már konszolidáció. Már mindenki felvette a munkát, kivéve a Béres susztert a Práter utcában.

Csomiszló Ezek tankok. De hát hova jönnek még? Ez egy kicsi ország. Ide már nem férnek!

13. A pincében

Gyuri Na végre. Mit hoztál?

Öcsi Ti hová mentek?

Gyuri Kuss legyen.

Jancsi Mondtam, hogy kicsi még.

Öcsi Mér, a te öcséd nem kicsi?

Jancsi Ő már szerzett egy csomó dolgot.

Öcsi Tessék, itt van, rágó.

Pista Honnan?

Öcsi Ma volt osztás a zeneiskolában. Tejport is adtak. Na, hova mentek, elvisztek?

Jancsi Kopjál le.

Öcsi Jó, akkor megmondalak. És add vissza a rágómat.

Gyuri Jól van, tünés!

Öcsi Úgyis én is megyek valahova disszidálni.

Pista Ez hülye? Mit ordít? Gyuri, fogd már be az öcséd száját.

Gyuri Hova mész a te hülye agyaddal? És ki beszélt itt disszidálásról?

Öcsi Pidmann bácsiék meg az egész ház. Kanadába, Zanziba. Velük megyek, csak előtte megmondom, hogy nem is én pisáltam a lépcsőre, hanem ti, és hogy a pincében...

Jancsi A rohadt életbe.

Gyuri Nyugi legyen. Öcsi, most mindent elmesélsz, mit dumáltak!

Öcsi Bent voltam a varrógép alatt, mindent tudok. Elvisztek?

Jancsi El.

Pista Mi a francnak?

Jancsi Kicsi még.

Öcsi Kicsi a tök fejed.

Gyuri Elviszünk, na nyomás, mit beszéltek.

Öcsi Hát hogy hova kell menni.

Pista Tudjuk mi azt.

Jancsi Na, hova?

Öcsi Ausztrália, Kanada, Zanziba.

Gyuri Na, ezek azok, ahova mi már nem mehetünk.

Pista Marad Amerika meg Afrika.

Öcsi Meg Argentina, Landesz, ahova a szőke Jutkáék mennek!

Pista Kezeld már le ezt a kis dinnyét!

Gyuri Mi van, Öcsi? Hova?

Öcsi *(énekel)* Száll a dal, Argentínától Landeszig, ... száll a dal, Argentínától Landeszig
[a korabeli ismert dal félrehallása: Argentínától Andesig]

14. Béresék, éjszaka, ágyban

Apa *(hangosan suttog)* Mert nekem mindenem a család. Nem iszok. Nem dohányzok. Nem járok lóversenyre. Alszol, Anya?

Anya Alszom, nem alszom, olyan mindegy. Mit akarsz a lóversennyel?

Apa Megállt egy autó.

Anya Nem hallottam. Mért nem alszol kicsit?

Apa Ezt is irigylik. Hogy utcai lakásom van. Hallom, ha megáll egy autó.

Anya De nem állt meg semmiféle autó.

Apa De ha megállna, hallanám. Elvégre autón járnak ezek is.

Anya Kik járnak autón?

Apa Akik elvitték még a Rihó gyerekeket is. A tíz éven felülieket. Összeszedték.

Anya Ne beszélj már, legalább éjjel. Ki vitte volna el pont a Rihó gyerekeket?

Apa Hát a pufajkások. A karhatalom. Azt hiszed, nem maradt meg az ÁVÓ? Megmondom, megmaradt. Csak most pufajkát hordanak, ezért pufajkások... Még hogy nyissak ki! Hülyék ezek.

Anya Mit mondasz? Én már azt se értem, mért kell befőttön aludnom. Nem csodálnám, ha kikelne alattunk a baracklekvár.

Apa Ez világpolitika, Anya! Most észen kell járni!

Anya Istenem, nem elég egész álló nap ezt hallgatni.

Apa *(egyre hangosabban suttog)* Ezek itt a házban, az iparosok, azt akarják, hogy nyissak ki. Azok meg ott, a pufajkások, a műhelynél, lesik, hogy mikor nyitok ki, hogy elkaphassanak.

Anya Ne kiabálj, az istenért, éjszaka van.

Apa Nem kiabálok, csak erős a hangom.

Anya Mért kapnának el egy susztert?

Apa A nem suszterokat mért kapják el? Nálam feküdtek azok az orosz katonák. Halottan. Ott feküdtek! Halott orosz katonák halottan! Tehetek én róla? De nem kérdezik. Negyvenötben sem kérdezték, amikor beleszartak az udvar közepén a legjobb lábasunkba! Most meg mit csináljak?

Anya Felordítod az egész házat.

Apa Engem elkaphatnak az orosz katonák miatt. De a Csomiszló lőtt is! A Takács kirabolta a drogériát.

Anya Nem volt ő olyan rossz házbizalmi. Hozott a drogériából pár szappant a háznak. Nekünk is adott belőle.

Apa Kidobod azt a szappant! Reggel az lesz az első. De úgy ám, hogy ne lássák.

Anya Kidobom, csak hallgass már. Legfeljebb nem mosakodunk.

Apa Disszidálni kéne.

Anya Én nem megyek sehova. Eddig is éltünk, ezután is élünk. Én nem kezdem újra.

Apa Mindig nekünk kell újrakezdeni. A háborút megúsztam, nem akarok most Szibériába kerülni. Te, Anya, hova mennél a legszívesebben?

Anya Kecskemétre. A szüleimhez. A tanyán ellennénk, csirkék, tehenek…

Apa Ott van a legtöbb orosz! A repülőtéren a lököseikkel. Kecskeméten már nincs is magyar. Én oda nem megyek. Talán Svájc, az jó lenne. Ott jó bőrök vannak. Volt egyszer vagy száz kvadrát svájci bőröm, micsoda bőr volt az, Anya, hú!

Öcsi Ausztrália.

Gyuri Kussoljál!

Anya Látod, fölébredt a gyerek.

Apa Mit beszélsz, öcsi?

Öcsi Ausztráliába kellene menni, ott a tenger, és oda megy mindenki a házból.

Apa Látod, Anya! Mindenki. Ha ők odamennek, én itthon maradok. Látod, Anya, hát ez lehetetlenség, hogy mindenütt ott vannak, hogy még disszidálni se hagyják az embert.

15. A pincében

Öcsi Német nyelvkönyvek. Kossuth címerrel.

Jancsi Muti. Der táfel, das*(!)* kinder, ich*(!)*.

Öcsi Ik.

Pista Mit povedálsz?

Öcsi Úgy kell mondani, hogy Ik.

Jancsi Várjunk csak, te tudsz németül? Gyuri, az öcséd tud németül?

Gyuri Hát tanult az iskolában.

Jancsi Mit tudsz, mondjad!

Öcsi Mindent.

Jancsi Akkor mégiscsak magunkkal kellene vinni.

Pista Nem tud ez, csak dumál.

Öcsi De tudok. Mindent tudok.
Pista Na, mondjál valamit.
Öcsi Így nem tudok. Mit mondjak?
Jancsi Várjatok. Mondd azt, hogy magyar menekült vagyok.
Öcsi Punk, punk, bejstrig stríg.
Pista Ebbe nem is volt az, hogy magyar.
Öcsi De volt. MagyaROK vaGYUNK. Ki tud németül, te vagy én?
Jancsi Most mondd azt, hogy szabadságharcos.
Öcsi Derdidasz.
Gyuri Nem linkelsz, Öcsi? Szétvágom a fejed ha itt …
Jancsi Hagyd már. Szóval mondd: élelemre és pénzre van szükségünk, hogy Amerikába menjünk.
Gyuri Ilyen hosszút nem tud egyszerre.
Öcsi Na várjunk. Szoval: Undcvej ... klejne órundrann... fertigiszdasz hamplemann.
Pista Hol volt ebben az Amerika?
Öcsi A hampleman, te dinnye.
Jancsi Magunkkal visszük.

16. Béresék lakása, vacsoráznak

Kossuth rádió, zene, Takács, Pidmann, Szalai és Csomiszló jönnek befelé.

Takács Jó estét,
Szalai Jó estét kívánok,
Pidmann Szép jó estét!
Takács Kezit csókolom
Apa *(eszik)* Jó estét.
Öcsi Csókolom.
Anya *(eszik)* Jöjjenek beljebb, menjenek be a szobába. Vacsorázunk.
Apa *(suttog)* Mit invitálod őket!
Anya Azt nem mondhatom, hogy ne jöjjenek beljebb!
Takács Nem akarjuk mi zavarni ...
Szalai Vacsora közben...
Csomiszló Csak valami fontos... csak a Béres úrnak van rendes rádiója.
Pidmann Philips.
Apa Öt lámpás. Világvevő.
Pidmann Nekem is volt. Hat lámpás. Csak leadtam a háborúban.
Szalai Nem reckírozta a felkoncolást, mi?
Takács Meghallgatnánk.
Csomiszló Hogy mi várható tulajdonképpen.
Szalai A politikában.

Apa Maguk nálam akarnak Szabadejrópát hallgatni?
Pidmann Hát igen...
Szalai ... ha lehetne.
Apa Ebben az utcai lakásban? Ahol minden kihallatszik az utcára?
Takács Ugyan már, Béres úr, úgyis tudjuk, hogy hallgatja. Magánál mindig be van kapcsolva.
Szalai Csak egy mozdulat.
Pidmann Csak át kell tekerni.
Apa *(súgva)* Honnan tudja ez?
Anya *(súgva)* Mondtam, hogy kihallatszik az utcára, csak föl ne jelentsenek.
Pidmann Fejezze be nyugodtan a vacsorát.
Csomiszló Nem akarunk zavarni.
Takács Persze, egyen csak.
Apa Köszönöm! Közben öten néznek?

17.

Rádió: erősen zavart adás, töredékszavak, sok idegen nyelvű szöveg.

Magyar nyelvű töredékek:
... lezárták ... ezrével a nyitott...újabb kétszáz magyar menekültet...
... lövöldözések ... ... nemzetközi ... ... a magyarság jövője...
Pidmann Lezárták a határokat…
Szalai Új-Zéland nem fogad be menekülteket…
Takács Nem, nem pont fordítva, még kétszázat befogad …
Szalai Kétszázat, szerintem meg épp fordítva…
Pidmann Figyeljünk csak! A magyarság jövője …
Csomiszló Maga ezt mikor hallotta ..
Pidmann Nem hallja? Most mondta, hogy tartsunk ki. A végsőkig!
Szalai Maga mondja ezt a szívbeteg feleségével meg a torokgyíkjával?
Pidmann A rádió mondja, nem én. Különben sincs torokgyíkom. Ilyen hangom van. Nekem nagyon tetszik.
Csomiszló Az ENSZ-csapatok, ugye? Maga is hallotta, ejtőernyősöket dobnak le
Takács Ha akarták volna, már rég ledobhatták volna, az oroszok bejövetele előtt. …
Szalai Nem volt olyan egyszerű a szuezi csatorna miatt.
Takács Amerika tévedett, és be fogja látni.
Szalai Ugyan kérem…
Pidmann Minden feltétel megérett az ország elhagyására.
Csomiszló Nem hallja, hogy zárják le a határokat? Aknásítanak.

A rádióból csak zajok jönnek

Szalai Ne piszkálja, minek nyúl hozzá!
Takács Csak rá akarom venni.
Csomiszló Mit mondtam, az ENSZ-csapatok…
Apa Odaengednének a saját rádiómhoz?
Szalai Mért, maga talán jobban érti? Be tudja hangolni?
Apa El akarom zárni.
Többen Mért … most mér … mit akar?
Takács Most mért zárja el?
Apa Mert nagy a zaj. Maguk rádió nélkül is megoldanak mindent.

18. Konyhában

Holló néni A négerek nem esznek főtt ételt.
Pidmanné Mert maga tudja, mit eszik a néger.
Holló néni Hiába ácsingózik, ott felkopna az álluk, mert azok ruhát se hordanak, szabó se kell oda. Fűszoknyában járnak, banánt esznek. Meg pörzsölt húsdarabokat.
Takácsné Ne beszéljen már, azért az amerikai húskonzervet megette maga is.
Holló néni Mit csináljak, nekem nem áll a spájzban a szalonna mint egyeseknek.
Anya Képesek lennének csak úgy nekiindulni a nagyvilágnak?
Szalainé Én már összepakoltam.
Holló néni Akkor magának úgyse kell, adjon egy kis sót, az enyém megzöldült.
Pidmanné A só nem zöldül meg, mit akar?
Holló néni Háborúban megzöldül. Ostromkor is megzöldült. Ráraktuk az édes lóhúsra.
Anya De hát most nincs ostrom.
Holló néni Ez ugyanaz. Szegény uram megmondta. Vele álmodtam.
Pidmanné Maga verte az urát.
Holló néni Nem igaz!
Pidmanné Azért hagyta itt. Elment.
Holló néni Mindennek a háború az oka. Jönnek az apokaliptikus lovasok és bosszút állnak a szegényeken. Tíz évenként jön a háború, hogy megtisztuljon a föld bűntől. És az én uram nem hagyott itt, hanem eltűnt.
Anya Itt a só, Holló néni. Vigye, tessék. Tessék elvinni az egészet. Vigye.

19. Szoba

Apa Tudja, Szalai úr, nekem volt egyszer száz kvadrát svájci bőröm. Annak a fogása nem megy ki az ujjamból. Ahol ilyen bőrök

vannak, Szalai úr, az egy olyan ország lehet, ahol a kisiparos nyugodtan hajthatja álomra a fejét.

Szalai Hanem tudja, Béreském, a háború előtt fölhoztak Fiuméból negyven köbméter kanadai fenyőt. Tudja, a fában az a lényeg, hogy meddig hagyják száradni. Nekem akkor még nem volt raktáram, vérzett a szívem, de lemondtam róla. De azóta is, az orromban van a szaga. Hogy én egyszer eljutok oda.

Pidmann Emlékeznek arra a szálkás angolszövet öltönyömre, amit aztán az unokaöcsémnek adtam...

Takács „Unokaöccs!" Zaciba vágta, ez az igazság.

Pidmann ... szóval harminchatban már megvolt egyszer a londoni vonatjegyem, komppal, hotellal, komplett. De ha én akkor kijutok, ma már nem itt vagyok.

Takács Ez a legnagyobb igazság.

Csomiszló Igaz, uraim, bevallom, nekem tényleg tetoválva van a karom. Na nézzék, itt van. Pálmafa és egy sziget. Zanzibár. Nekem az a délszaki szigetvilág minden álmom sihederkorom óta.

Szalai Nem lesz itt élet ezer év múlva sem.

Pidmann Dehogynem, beindul az élet.

Apa Az ÁVÓ, Pidmann, az, az indul be, mondják, hogy én mondtam!

20. Utca

Távolabbi teherautó berreg

Anya Akármit kér is, nem tudok adni. Nekünk már nincs semmink.

Pidmanné Nem azért jöttünk…

Anya Jézus Mária …

Apa Hát döntöttetek, Feri?

Pidmann A szomszéd házban már jártak. Párban: egy pufajkás, egy detektív. Én öt évig voltam fogságban semmiért. Isten áldjon, János. Megyek, vár az autó.

Anya Mi senkinek se vétettünk. Mi csak élünk. Ahogy hagyják. Ezért nem bánthatnak.

Pidmanné Juliskám …

Pidmann Öcsi, gyere ide, fogd! A tied.

Öcsi A kagyló. Nekem adja a Feri bácsi?

Pidmann Vigyázz rá, el ne törjön!

Pidmannék elmennek

Apa Vigyázz rá.

Öcsi El ne törjön?

Apa Még holnapután hazajön ez a marha, aztán képes visszakérni.

Közjáték

ÖCSI (olvas) ... bárkájukat bizonyára lavina zúzta szét, vagy egy szakadék nyelte el, s már nem vehették hasznát a szabad tengernek. Az is lehet, hogy eltévedtek az ismeretlen szárazföldön. De ezek az emberek, akiket csak a lázadás láza tartott együtt, egyébként se élhettek volna sokáig abban az egyetértésben, amely egyedül képesít nagy tettek véghezvitelére. Mindig kétes az a hatalom, amely a lázadás vezetőjének kezében összpontosul. Így járt hát Shandon is, és hamarosan összecsapott feje fölött az ár.

21. Béresék lakása

Detektív Horgászfelszerelés!
Apa Valamelyik gyereké…
Pufajkás A mosókonyhában?
Apa Hát mostanában nemigen pecáztak.
Detektív Ne viccelődjön ember, ez házkutatás.
Pufajkás Katonai gázálarc és töltényhüvelyek.
Anya Játszanak. Nincs iskola sem. Mindenféle vasakat összeszednek az utcán.
Detektív Magát nem kérdeztem. Pokrócok, térkép?!
Apa Iskolai atlasz.
Pufajkás Tintával bejelölve Szombathely!
Apa Ott laknak a vidéki rokonok.
Pufajkás Mért nem Debrecenben?
Detektív Magának már rég ki kellett volna nyitni a susztermű helyt.
Apa Nincs rajta ajtó se. Nincs mit kinyitni. Kiégett.
Pufajkás Nana! Tudja maga, miről beszélünk. És a rádió?
Detektív Philips?
Pufajkás Szabadeurópa?
Anya Az ágy alatt tartjuk. Rossz. Ott van a gyerek hegedűje mellett.
Detektív Szóval ki akart itt disszidálni a házból?
Anya Mert a fiam, a kisebbik szépen hegedül. Hegedűtanár lesz.
Pufajkás Maga hallgasson!
Detektív Magát kérdeztem!
Apa Hát ki akart itt disszidálni? Belelátok én más fejébe?
Anya Mi itthon vagyunk, kérem.
Pufajkás Nana! És mit csináltak az ellenforradalomban?
Anya Hát ültünk a pincében, mit csináltunk volna?

Pufajkás Semmi rablás, semmi fosztogatás? Fegyveresen részt vett valaki a házban? Lőtt valaki?!
Apa Kérem, mi nem tudunk semmit.
Anya Itt nem lőtt senki!
Detektív Csak vigyázzanak a hazudozással! Ezeket a tárgyakat a vizsgálat idejére lefoglaljuk.
Apa Hát foglalják csak!
Detektív Csak ne olyan magasról!
Anya A gyerek játékát is elviszik? Miféle emberek maguk?
Apa Hallgassál már, Anya!
Anya Rosszabbak a végrehajtónál.
Apa Hallgassál már!
Detektív Visszajövünk!

22. Udvar

Apa Tessék, csak tessék, itt a nagy szenzáció! Lehet bámészkodni, kérem. Ingyen cirkusz Béreséknél!
Pidmann Ne vedd úgy, János.
Szalai Mi csak a házkutatás miatt…
Takács Csak jóindulattal...
Csomiszló Érdeklődünk, nem kell mindjárt izélni. Hogy mit akartak!
Pidmann A karhatalmisták.
Apa Semmit.
Csomiszló Kérdeztek valamit? A lakókról...?
Apa Semmit.
Takács Találtak valamit?
Apa Semmit.
Szalai Elvittek valamit?
Apa Semmit.
Pidmann Dehát csak mondtak valamit. Mit mondtak?
Apa Semmit, Pidmann!
Takács Dehát itt feltúrtak.
Csomiszló Talán följelentés? Mért pont magukat?
Szalai Csak beszéltek valamit, nem? Hogy miért...
Pidmann Vagy a disszidálásról?
Takács Nem mondtak valamit, hogy most mi lesz? Hogy mi mihez tartsuk magunkat ezután?
Apa Semmit. Értik? Semmit.

23. Pincelejáró

Öcsi Na, mindennek vége, nem lehet disszidálni.
Gyuri Mi van, mit dumálsz?
Öcsi Elvittek mindent. Mindent elvittek. A pincéből is.
Amivel disszidálni akartunk. A karhatalmisták.
Csak azt a rohadt hegedűt hagyták meg.
Gyuri Mit vittek el?
Öcsi Hát a Hatteras kapitányt… a kagylót...
Gyuri Én soha semmit nem hallottam a kagylóban. Nem szólt abban semmi.
Öcsi *(nem sír!)* De én már majdnem hallottam.
Gyuri Mit bőgsz? Úgyse mennek vele semmire.
Öcsi Nem bőgök!
Gyuri Hülyeség. Különben is, ki akart itt disszidálni?
Öcsi Nem azért, hanem a kagyló! Rohadtak.
Gyuri Igaza van a faternak. Ezek hülyék. Nem tudtak elvenni tőlünk semmit. Érted, Öcsikém? Semmit.

Zene